

Od Redakcji

Dziewiętnasty tom „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych”, kolejny udostępniony Czytelnikom wyłącznie w wersji elektronicznej, zawiera artykuły, których tematycznym wspólnym mianownikiem są zagadnienia dziedzictwa kulturowego i tożsamości kulturowej. Problematyka dokumentowania, podtrzymywania i rewitalizowania różnorodnych przejawów dziedzictwa kulturowego oraz zachowywania i redefiniowania tożsamości kulturowej w społecznościach i grupach społecznych – której w toku badawczej pracy terenowej uwagę poświęcają Autorzy publikujący na łamach periodyku – już od pierwszego tomu rocznika (wydanego w 1997 roku) była systematycznie podejmowana i omawiana w różnych odsłonach i z odmiennych perspektyw teoretycznych.

Dzięki konsekwentnie kształtowanemu etnologiczno-antropologicznemu profilowi czasopisma, w którym prezentowane są przede wszystkim wyniki badań nad różnorodnymi zjawiskami i procesami kulturowymi zachodzącymi w Europie Środkowej i Wschodniej, „Studia Etnologiczne i Antropologiczne” od ponad dwudziestu lat pełnią funkcję forum naukowego oraz obszernej bazy tekstów etnologicznych, inspirujących zarówno wytrawnych badaczy kultury, jak i tych, którzy dopiero stawiają swe pierwsze kroki w terenie.

Publikowanie artykułów naukowych w językach kongresowych – pozostające w zgodzie z realizowaną przez Redakcję „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych” strategią umiędzynarodowienia czasopisma – stwarza współcześnie możliwość przedstawienia wyników badań własnych szerokiemu gronu odbiorców. W dziewiętnastym tomie jest zatem sporo opracowań w języku angielskim, przygotowanych również przez autorów z Polski.

W artykule otwierającym dział pierwszy rocznika Elżbieta Szot-Radziszewska i Zuzanna Popławska omawiają zalety zastosowania metody mapowania (*mental maps*) w etnograficznych badaniach terenowych dotyczących percepcji i war-

tościowania przestrzeni, prowadzonych przez kilka lat w wybranych wsiach województwa świętokrzyskiego. Zygmunt Kłodnicki i Agnieszka Pieńczak piszą o nowatorskiej koncepcji opracowania *Atlasu dziedzictwa kulturowego wsi polskiej*. Mowa tu o kolejnym projekcie Polskiego Atlasu Etnograficznego, którego realizacja może w przyszłości umożliwić badaczom kultury wiejskiej prowadzenie pogłębionych studiów porównawczych na podstawie metody etnogeograficznej. Koncepcję i konieczność utworzenia leksykonu kuchni śląskiej, uchwyconej w perspektywie kulturowej i językoznawczej, z uwzględnieniem potraw nie tylko dzisiaj znanych, ale i tych odchodzących w zapomnienie, przedstawiają Lidia Przymuszała i Dorota Światała-Trybek. Autorka kolejnego opracowania, Magdalena Toboła-Feliks, podejmuje refleksję nad zjawiskiem dekonstrukcji stroju ludowego w obrębie nurtu *folk-fashion*, będącego doskonałym przykładem wskrzeszania i reinterpretowania tradycji. Ten dział rocznika zamyka tekst Ladislava Lenovskiego, który ujmuje dziedzictwo kulturowe jako kategorię potencjału kulturowego w procesie rewitalizacji mniejszości etnicznych, wprowadzając do analizy przykład grupy etnicznej *Holz hacker* (niem.) lub *Huncokári* (słow.), tj. niemieckich drwali żyjących w regionie Małych Karpat.

W drugim bloku tematycznym zebrano artykuły osadzone w nurcie badań nad tożsamością kulturową. Mirosława Pindór, Olga Solarz, Pavel Miškařík, Anna Kwaśniewska i Dorota Sieroń omawiają wyniki z badań nad tożsamością kulturową różnych grup. Mirosława Pindór, przywołując opracowania statystyczne i dane demograficzne poświadczające systematyczne zmniejszanie się liczebności społeczności polskiej na Zaolziu, wskazuje na istotne znaczenie wyborów repertuarowych Sceny Polskiej Těšínského divadla w Czeskim Cieszynie – jedyne polskojęzyczne profesjonalnego teatru działającego poza Polską – w procesie podtrzymywania i zachowywania tożsamości narodowej i regionalnej tej grupy. Olga Solarz, powracając do tematu ukraińskiej rewolucji godności, analizuje zjawisko mitologizacji ofiar Majdanu oraz znaczenie i wpływ „elementu nadprzyrodzonego” w procesie redefiniowania tożsamości Ukraińców w czasie rozgrywania się tych dziś już historycznych wydarzeń oraz tuż po ich zakończeniu. Opisuując grupę tzw. Czechów namibijskich, Pavel Miškařík rozpatruje możliwości wykorzystania różnych ujęć i perspektyw teoretycznych w praktyce badawczej nad wybraną grupą kulturową, w tym szczególnie założeń antropologii integralnej. Kwestia wspomnianego w tytule kolejnego artykułu „genu kaszubskiego”, jak potocznie określa się deficyt LCHAD, chorobę uwarunkowaną genetycznie i relatywnie często występującą wśród Kaszubów, skłoniła Annę Kwaśniewską do przyjrzenia się zagadnieniu endogamii i zwyczajów małżeńskich tej grupy. Dorota Sieroń przedstawia natomiast wyniki badań dotyczące edukacji kulturalnej osób dorosłych w środowisku zróżnicowanym kulturowo na pograniczu polsko-litewskim, przeprowadzone z zastosowaniem metody biograficznej. Analizując projekt realizowany przez kilka lat przez animatorów z ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur i narodów” w Sejnach, autorka podejmuje zagadnienie pracy

---

nad „trudną pamięcią” w budowaniu dobrych relacji sąsiedzkich w środowisku wielokulturowym.

Tom zamykają komentarze przygotowane przez pracowników obecnego Instytutu Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (dawniej cieszyńskiego Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UŚ). Etnolodzy i antropolodzy kulturowi, uczestniczący w różnorodnych lokalnych, krajowych i międzynarodowych wydarzeniach dotyczących swej dyscypliny, dzielą się spostrzeżeniami na temat wybranych projektów badawczych, konferencji oraz niedawno opublikowanych prac naukowych.

*Agnieszka Pieńczak
Magdalena Szalbot*

**Dziedzictwo kulturowe – dokumentowanie,
podtrzymywanie, rewitalizowanie**

